

15. 7. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Změna výkladu zjevného narušení veřejného pořádku v koncepci absolutní neplatnosti právního jednání

Dne 10. června 2020 vydal velký senát Nejvyššího soudu České republiky rozhodnutí ve věci sp. zn. 31 ICdo 36/2020, ve kterém se zabýval platností smlouvy uzavřené mezi jediným společníkem společnosti a touto společností zastoupenou svým jediným společníkem. V rozhodnutí se Nejvyšší soud odchýlil od své předchozí judikatury v otázce výkladu pojmu zjevného narušení veřejného pořádku. Zatímco dříve Nejvyšší soud vykládal slovo „zjevné“ jako vyjádření stupně intenzity narušení veřejného pořádku, v aktuálním rozhodnutí se přiklonil k výkladu, že zjevným narušením veřejného pořádku se myslí nepochybně či jednoznačné narušení veřejného pořádku bez ohledu na stupeň intenzity narušení.

Tím Nejvyšší soud současně uzavřel, že smlouva uzavřená mezi jediným společníkem společnosti a touto společností zastoupenou jediným společníkem je zpravidla absolutně neplatná, není-li uzavřena ve formě požadované zákonem, tj. v písemné formě a s úředně ověřenými podpisy, popř. v jiné formě prokazující zejména datum a obsah uzavřeného právního jednání.

Nejvyšší soud řešil spor, ve kterém šlo o vyřešení otázky, zda je platná konkludentně uzavřená smlouva mezi společností zastoupenou jejím jediným společníkem a tímto společníkem. Podle § 13 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**ZOK**“) taková smlouva vyžaduje písemnou formu s úředně ověřenými podpisy, nejedná-li se o smlouvu uzavřenou v rámci běžného obchodního styku a za podmínek v něm obvyklých. Sankcí za nedodržení tohoto požadavku je pochopitelně neplatnost, ovšem podstatnou otázkou v daném sporu bylo, **zda se jedná o neplatnost absolutní či relativní**. U zmíněné konkludentní smlouvy nebyla nikým namítána její neplatnost, pokud by tedy sankcí za nedodržení zákonné formy dle § 13 ZOK byla relativní neplatnost, jednalo by se o platně uzavřenou smlouvu[1].

Aby bylo právní jednání absolutně neplatné, musí se buď zjevně přičít dobrým mravům anebo musí odporovat zákonu a zároveň zjevně narušovat veřejný pořádek[2]. Ke zjevnému porušení dobrých mravů v dané věci nedošlo. Na druhou stranu, nedodržení formy právního jednání dle § 13 ZOK nepochybně odporuje zákonu. Nejvyšší soud navíc dále dovedl, že **porušení § 13 ZOK je i narušením veřejného pořádku**. Důvodem podle Nejvyššího soudu je, že právní normy chránící právní jistotu patří mezi právní normy chránící veřejný pořádek[3] a § 13 ZOK chrání právní jistotu třetích osob, s čímž lze souhlasit. Klíčovou otázkou ve sporu tak zůstalo, zda je nedodržení § 13 ZOK zjevným narušením veřejného pořádku.

Zjevné narušení veřejného pořádku

Nejvyšší soud dříve opakovaně judikoval[4], že zjevné narušení veřejného pořádku v § 588 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**OZ**“) **vyjadřuje požadavek na určitou míru intenzity narušení veřejného pořádku**. Proto by se dalo očekávat,

že i v dané věci bude posuzována intenzita narušení veřejného pořádku při nedodržení zákonné formy právního jednání dle § 13 ZOK. **Nejvyšší soud však věc posoudil odlišně, když dovedl, že zjevným narušením veřejného pořádku dle § 588 OZ se myslí nepochybné či jednoznačné narušení veřejného pořádku.**

Tato část rozhodnutí je zcela klíčová a má zásadní dopad na celé soukromé právo. Nejvyšší soud v zásadě uzavřel, že jakékoliv právní jednání, které (byť minimálně) narušuje veřejný pořádek, je absolutně neplatné, je-li takové narušení evidentní^[5]. Zmíněné rozhodnutí Nejvyššího soudu je nutné reflektovat tak, že adresáti právních norem budou velmi důsledně postupovat v souladu se smyslem a účelem jednotlivých ustanovení právních předpisů.

I na jednostranná právní jednání jediného společníka a jím zastoupené společnosti dopadá § 13 ZOK

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí zároveň dovedl, že požadavek na písemnou formu s úředně ověřenými podpisy dle § 13 ZOK **je nutno aplikovat i na jednostranná právní jednání jediného společníka adresovaná společnosti zastoupené tímto jediným společníkem, a to za použití argumentu a simili (per analogiam)**. Nejvyšší soud zde **argumentuje především smyslem a účelem daného ustanovení, a tedy ochranou před zpětnými „úpravami“ právních jednání (a to jak ohledně obsahu takových jednání, tak i jejich data)**, respektive zajištěním právní jistoty a ochrany práv třetích osob (věřitelů apod.) před nekorektním jednáním jediného společníka a zástupce společnosti v jedné osobě. K uvedenému Nejvyšší soud dospěl i přesto, že ZOK v ustanovení § 13 odkazuje výslovně pouze na smlouvy (dvoustranná právní jednání).

Výše uvedené závěry jsou podstatné především pro kroky jednočlenné společnosti zastoupené jediným společníkem například při sjednávání příplatků mimo základní kapitál s dohodou o započtení, při jakýchkoliv jednostranných zápočtech, uznání dluhu apod. Zároveň ale zřejmě může takovýto rozšířený výklad Nejvyššího soudu dopadat i na situaci, kdy bude jednatel odstupovat z funkce jednatele (je-li tímto jednatelem jediný společník společnosti). I takové jednostranné jednání by muselo být učiněno s úředně ověřeným podpisem.

Aplikace výše uvedených závěrů na § 13 ZOK

S ohledem na výše rozebírané rozhodnutí Nejvyššího soudu lze doporučit, aby jakákoliv právní jednání (dvoustranná či jednostranná) mezi jednočlennou společností zastoupenou jediným společníkem a tímto společníkem byla činěna v souladu s požadavky § 13 ZOK, respektive v souladu se smyslem a účelem tohoto ustanovení, tedy aby z takových právních jednání bylo zjevné datum (kdy bylo učiněno) i obsah předmětného jednání tak, že taková jednání nemohla být a nemohou být dodatečně či později jakkoliv upravována.

Nejvyšší soud však dále připouští, že pokud bude z navazujících či souvisejících právních jednání seznatelné, že byl smysl a účel § 13 ZOK zachován i přesto, že jednání nebylo písemné nebo nebyly ověřeny podpisy, nemusí takové jednání nutně být absolutně neplatné. Pokud tedy lze s ohledem na okolnosti dovést, že není pochyb o obsahu a datu uzavření právního jednání, pak takové jednání nenarušuje veřejný pořádek a nemá za následek absolutní neplatnost. Smysl a účel § 13 ZOK tak může být zřejmě naplněn i v případě, kdy bude v návaznosti na výše popsané jednání uzavírán notářský zápis o jiném právním jednání, který bude dostatečně specificky odkazovat na konkrétní dříve učiněné právní jednání. Pokud notář v notářském zápise např. kromě jiného konstatuje, že mu byla předložena určitá smlouva uzavřená konkrétního dne (i když bez ověřených podpisů) a o určitém obsahu, lze předpokládat, že se bude rovněž jednat o dostatečný důkaz o datu uzavření právního jednání a pravděpodobně i jeho obsahu.

Závěr

Zmiňované rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu považujeme za zásadní, protože poměrně podstatně mění koncepci absolutní neplatnosti v českém soukromém právu. Nejvyšší soud se odchýlil od své dřívější judikatury, když dříve zjevné narušení veřejného pořádku vykládal jako narušení veřejného pořádku určité intenzity, zatímco nyní jej vyložil jako nepochybné či jednoznačné narušení bez ohledu na intenzitu porušení. **Právní jednání, které bude odporovat zákonu a evidentně naruší veřejný pořádek (bez ohledu na intenzitu takové narušení), je absolutně neplatné, ledaže bude dosaženo smyslu a účelu právních norem, které se na dané právní jednání vztahují, i jinak.**

Toto rozhodnutí je přelomové i co se týče rozšíření výkladu, že jednostranná právní jednání společníka jednočlenné společnosti vůči společnosti, jejíž je tento společník také zástupcem, a naopak (bez ohledu na důvod zástupčího oprávnění), také podléhají povinnostem uvedeným v § 13 ZOK. Proto lze doporučit, aby v takových případech měla veškerá právní jednání mezi těmito osobami písemnou formu s úředně ověřenými podpisy, popř. aby byla uzavřena v jiné formě prokazující datum a obsah právního jednání.

JUDr. Martin Šubrt, Ph.D., LL.M.
Advokát / Partner

Mgr. Irena Kolárová
Advokát / Senior Associate

Mgr. Pavel Víšek
Advokátní koncipient / Junior Lawyer

[ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.](#)

GEMINI Center
Na Pankráci 1683/127
140 00 Praha 4

Tel.: +420 224 216 212
Fax: +420 224 215 823
e-mail: praha@rowanlegal.com

[1] V souladu s § 586 odst. 2 OZ.

[2] Viz § 588 OZ.

[3] Viz Melzer, F., Tégl, P. in Melzer, F., Tégl, P. a kol., Občanský zákoník - velký komentář, Svazek I, § 1-117, Praha: Leges, 2013.

[4] Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 2980/2018 ze dne 9. října 2018, sp. zn. 21 Cdo 2576/2018 ze dne 27. listopadu 2018 a sp. zn. 21 Cdo 2815/2018 ze dne 18. prosince 2018.

[5] Druhý požadavek pro absolutní neplatnost právního jednání podle § 588 OZ, aby právní jednání zároveň odporovalo zákonu, bude splněn automaticky, protože si lze jen těžko představit právní jednání, které (byť minimálně) narušuje veřejný pořádek a zároveň neodporuje zákonu.

Další články:

- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)